Grænlendinga saga

Index

Grænlendinga saga

1. kafli - Fundit ok byggt Grænland.

Þorvaldr hét maðr, sonr Ásvalds Úlfssonar, Öxna-Þórissonar. Þorvaldr ok Eiríkr inn rauði, sonr hans, fóru af Jaðri til Íslands fyrir víga sakir. Þá var víða byggt Ísland. Þeir bjuggu fyrst at Dröngum á Hornströndum. Þar andaðist Þorvaldr.

Eiríkr fekk þá Þjóðhildar, dóttur Jörundar Úlfssonar ok Þorbjargar knarrarbringu, er þá átti Þorbjörn inn haukdælski. Réðst Eiríkr þá norðan ok bjó á Eiríksstöðum hjá Vatnshorni. Sonr Eiríks ok Þjóðhildar hét Leifr.

Enn eftir víg Eyjólfs saurs ok Hólmgöngu-Hrafns var Eiríkr gerr brott ór Haukadal. Fór hann vestr til Breiðafjarðar ok bjó í Öxney á Eiríksstöðum.

Hann léði Þorgesti á Breiðabólstað setstokka ok náði eigi, er hann kallaði til. Þaðan af gerðust deilur ok bardagar með þeim Þorgesti, sem segir í sögu Eiríks. Styrr Þorgrímsson veitti Eiríki at málum ok Eyjólfr ór Svíney, ok synir Þorbrands ór Álftafirði ok Þorbjörn Vífilsson. En Þorgestlingum veittu synir Þórðar Gellis ok Þorgeirr ór Hítardal.

Eiríkr varð sekr á Þórsnessþingi. Bjó Eiríkr þá skip sitt til hafs í Eiríksvági. En er hann var búinn, fylgðu þeir Styrr honum út um eyjar. Eiríkr sagði þeim, at hann ætlaði at leita lands þess, er Gunnbjörn, sonr Úlfs kráku, sá, er hann rak vestr um haf, þá er hann fann Gunnbjarnarsker. Kveðst hann aftr mundu leita til vina sinna, ef hann fyndi landit.

Eiríkr sigldi undan Snæfellsjökli. Hann fann landit, ok kom útan at því, þar sem hann kallaði Miðjökul. Sá heitir nú Bláserkr. Hann fór þá þaðan suðr með landinu at leita, ef þaðan væri byggjanda landit.

Hann var inn fyrsta vetr í Eiríksey, nær miðri inni eystri byggð. Um várit eftir fór hann til Eiríksfjarðar ok tók sér þar bústað. Hann fór þat sumar í ina vestri óbyggð ok gaf víða örnefni. Hann var annan vetr í Hólmum við Hvarfsgnípu, en it þriðja sumarit fór allt norðr til Snæfells ok inn i Hrafnsfjörð. Þá kvaðst hann kominn fyrir botn Eiríksfjarðar. Hvarf hann þá aftr ok var inn þriðja vetr í Eiríksey fyrir mynni Eiríksfjarðar.

Eftir um sumarit fór hann til Íslands ok kom skipi sínu í Breiðafjörð. Hann kallaði land þat, er hann hafði fundit, Grænland, því at hann kvað þat mundu fýsa menn þangat, ef landit héti vel. Eiríkr var á Íslandi um vetrinn, en um sumarit eftir fór hann at byggja landit. Hann bjó í Brattahlíð í Eiríksfirði.

Svá segja fróðir menn, at á því sama sumri, er Eiríkr rauði fór at byggja Grænland, þá fór hálfr þriði tögr skipa ór Breiðafirði ok Borgarfirði, enn fjórtán kómust út þangat. Sum rak aftr, en sum týndust. Þat var fimmtán vetrum fyrr en kristni var lögtekin á Íslandi. Á því sama sumri fór útan Friðrekr biskup ok Þorvaldr Koðránsson.

Þessir menn námu land á Grænlandi, er þá fóru út með Eiríki: Herjólfr Herjólfsfjörð, - hann bjó á Herjólfsnesi, - Ketill Ketilsfjörð, Hrafn Hrafnsfjörð, Sölvi Sölvadal, Helgi Þorbrandsson Álftafjörð, Hafgrímr Hafgrímsfjörð ok Vatnahverfi, Arnlaugr Arnlaugsfjörð. En sumir fóru til Vestribyggðar.

2. kafli - Bjarni Herjólfsson leitar Grænlands.

Herjólfr var Bárðarson Herjólfssonar. Hann var frændi Ingólfs landnámamanns. Þeim Herjólfi gaf Ingólfr land á milli Vágs ok Reykjaness.

Herjólfr bjó fyrst á Drepstokki. Þorgerðr hét kona hans, en Bjarni sonr þeira ok var inn efniligsti maðr. Hann fýstist útan þegar á unga aldri. Varð honum gott bæði til fjár ok mannvirðingar, ok var sinn vetr hvárt, útan lands eða með feðr sínum. Brátt átti Bjarni skip í förum. Ok inn síðasta vetr, er hann var í Nóregi, þá brá Herjólfr til Grænlandsferðar með Eiríki ok brá búi sínu.

Með Herjólfi var á skipi suðreyskr maðr, kristinn, sá er orti Hafgerðingadrápu. Þar er þetta stef í:

Mínar biðk at munka reyni
meinalausan farar beina.
Heiðis haldi hárar foldar
hallar dróttinn yfir mér stalli.

Herjólfr bjó á Herjólfsnesi. Hann var inn göfgasti maðr.

Eiríkr rauði bjó í Brattahlíð. Hann var þar með mestri virðingu, ok lutu allir til hans. Þessi váru börn Eiríks: Leifr, Þorvaldr ok Þorsteinn, en Freydís hét dóttir hans. Hon var gift þeim manni, er Þorvarðr hét, ok bjuggu þau í Görðum, þar sem nú er biskupsstóll. Hon var svarri mikill, enn Þorvarðr var lítilmenni. Var hon mjök gefin til fjár. Heiðit var fólk á Grænlandi í þann tíma.

Þat sama sumar kom Bjarni skipi sínu á Eyrar, er faðir hans hafði brot siglt um várit. Þau tíðendi þóttu Bjarna mikil ok vildi eigi bera af skipi sínu. Þá spurðu hásetar hans, hvat er hann bærist fyrir, en hann svarar, at hann ætlaði at halda siðvenju sinni ok þiggja at föður sínum vetrvist, - "ok vil ek halda skipinu til Grænlands, ef þér vilið mér fylgð veita".

Allir kváðust hans ráðum fylgja vilja.

Þá mælti Bjarni: "Óvitrlig mun þykkja vár ferð, þar sem engi vár hefir komit í Grænlandshaf."

Enn þó halda þeir nú í haf, þegar þeir váru búnir, ok sigldu þrjá daga, þar til er landit var vatnat, en þá tók af byrina ok lagði á norrænur ok þokur, ok vissu þeir eigi, hvert at þeir fóru, ok skipti þat mörgum dægrum.

Eftir þat sá þeir sól ok máttu þá deila ættir, vinda nú segl ok sigla þetta dægr, áðr þeir sá land, ok ræddu um með sér, hvat landi þetta mun vera, en Bjarni kveðst hyggja, at þat mundi eigi Grænland.

Þeir spyrja, hvárt hann vill sigla at þessu landi eðr eigi.

Hann svarar: "Þat er mitt ráð at sigla í nánd við landit." Ok svá gera þeir ok sá þat brátt, at landit var ófjöllótt ok skógi vaxit, ok smár hæðir á landinu, ok létu landit á bakborða ok létu skaut horfa á land.

Síðan sigla þeir tvau dægr, áðr þeir sá land annat.

Þeir spyrja, hvárt Bjarni ætlaði þat enn Grænland. Hann kvaðst eigi heldr ætla þette Grænland en it fyrra, - "því at jöklar eru mjök miklir sagðir á Grænlandi."

Þeir nálguðust brátt þetta land ok sá þat vera slétt land ok viði vaxit. Þá tók af byr fyrir þeim. Þá ræddu hásetar þat, at þeim þótti þat ráð at taka þat land, en Bjarni vill þat eigi. Þeir þóttust bæði þurfa við ok vatn.

"At engu eruð þér því óbirgir," segir Bjarni, en þó fekk hann af því nökkut ámæli af hásetum sínum.

Hann bað þá vinda segl, ok svá var gert, ok settu framstafn frá landi ok sigla í haf útsynnings byr þrjú dægr ok sá þá landit it þriðja. En þat land var hátt ok fjöllótt ok jökull á.

Þeir spyrja þá, ef Bjarni vildi at landi láta þar, en hann kvaðst eigi þat vilja, - "því at mér lízt þetta land ógagnvænligt."

Nú lögðu þeir eigi segl sitt, halda með landinu fram ok sá, at þat var eyland, settu enn stafn við því landi ok heldu í haf inn sama byr. En veðr óx í hönd, ok bað Bjarni þá svipta ok eigi sigla meira en bæði dygði vel skipi þeira ok reiða, sigldu nú fjögr dægr.

Þá sá þeir land it fjórða. Þá spurðu þeir Bjarna, hvárt hann ætlaði þetta vera Grænland, eða eigi.

Bjarni svarar: "Þetta er líkast því, er mér er sagt frá Grænlandi, ok hér munum vér at landi halda."

Svá gera þeir ok taka land undir einhverju nesi at kveldi dags, ok var þar bátr á nesinu. En þar bjó Herjólfr, faðir Bjarna, á því nesi, ok af því hefir nesit nafn tekit ok er síðan kallat Herjólfsnes. Fór Bjarni nú til föður síns ok hættir nú siglingum ok er með föður sínum, meðan Herjólfr lifði, ok síðan bjó hann þar eftir föður sinn.

3. kafli - Leifr fann Vínland it góða.

Þat er nú þessu næst, at Bjarni Herjólfsson kom útan af Grænlandi á fund Eiríks jarls, ok tók jarl við honum vel. Sagði Bjarni frá ferðum sínum, er hann hafði lönd sét, ok þótti mönnum hann verit hafa óforvitinn, er hann hafði ekki at segja af þeim löndum, ok fekk han af því nökkut ámæli.

Bjarni gerðist hirðmaðr jarls ok fór út til Grænlands um sumarit eftir. Var nú mikil umræða um landaleitan.

Leifr, sonr Eiríks rauða ór Brattahlíð, fór á fund Bjarna Herjólfssonar ok keypti skip at honum ok réð til háseta, svá at þeir váru hálfr fjórði tögr manna saman. Leifr bað föður sinn, Eirík, at hann mundi enn fyrir vera förinni.

Eiríkr talðist heldr undan, kveðst þá vera hniginn í aldr ok kveðst minna mega við vási öllu en var. Leifr kveðr hann enn mundu mestri heill stýra af þeim frændum.

Ok þetta lét Eiríkr eftir Leifi ok riðr heiman, þá er þeir eru at því búnir, ok var þá skammt at fara til skipsins. Drepr hestrinn fæti, sá er Eiríkr reið, ok fell hann af baki, ok lestist fótr hans. Þá mælti Eiríkr: "Ekki mun mér ætlat at finna lönd fleiri enn þetta, er nú byggjum vér. Munum vér nú ekki lengr fara allir samt." Fór Eiríkr heim í Brattahlíð, en Leifr réðst til skips, ok félagar hans með honum, hálfr fjórði tögr manna. Þar var Suðrmaðr einn í ferð, er Tyrkir hét.

Nú bjuggu þeir skip sitt ok sigldu í haf, þá er þeir váru búnir, ok fundu þá þat land fyrst, er þeir Bjarni fundu síðast. Þar sigla þeir at landi, ok köstuðu akkerum ok skkutu báti ok fóru á land ok sá þar eigi gras. Jöklar miklir váru allt it efra, en sem ein hella væri allt til jöklanna frá sjónum, ok sýndist þeim þat land vera gæðalaust.

Þá mælti Leifr: "Eigi er oss nú þat orðit um þetta land sem Bjarna, at vér hafim eigi komit á landit. Nú mun ek gefa nafn landinu, ok kalla Helluland".

Síðan fóru þeir til skips. Eftir þetta sigla þeir í haf ok fundu land annat, sigla enn at landi ok kasta akkerum, skjóta síðan báti ok ganga á landit. Þat land var slétt ok skógi vaxit, ok sandar hvítir víða, þar sem þeir fóru, ok ósæbratt.

Þá mælti Leifr: "Af kostum skal þessu landi nafn gefa ok kalla Markland," - fóru síðan ofan aftr til skips sem fljótast.

Nú sigla þeir þaðan í haf landnyrðingsveðr ok váru úti tvau dægr, áðr þeir sá land, ok sigldu at landi ok kómu at ey einni, er lá norðr af landinu, ok gengu þar upp ok sást um í góðu veðri ok fundu þat, at dögg var á grasinu, ok varð þeim þat fyrir, at þeir tóku höndum sínum í döggina ok brugðu í munn sér ok þóttust ekki jafnsætt kennt hafa sem þat var.

Síðan fóru þeir til skip síns ok sigldu í sund þat, er lá milli eyjarinnar ok ness þess, er norðr gekk af landinu, stefndu í vestrætt fyrir nesit. Þar var grunnsævi mikit at fjöru sjávar, ok stóð þá uppi skip þeira, ok var þá langt til sjávar at sjá frá skipinu.

En þeim var svá mikil forvitni á at fara til landsins, at þeir nenntu eigi þess at bíða, at sjór felli undir skip þeira, ok runnu til lands, þar er á ein fell ór vatni einu. En þegar sjór fell undir skip þeira, þá tóku þeir bátinn ok reru til skipsins ok fluttu þat upp í ána, síðan í vatnit, ok köstuðu þar akkerum ok báru af skipi húðföt sín ok gerðu þar búðir, tóku þat ráð síðan at búast þar um þann vetr ok gerðu þar hús mikil. Hvárki skorti þar lax í ánni né í vatninu ok stærra lax en þeir hefði fyrr sét.

Þar var svá góðr landskostr, at því er þeim sýndist, at þar mundi engi fénaðr fóðr þurfa á vetrum. Þar kómu engi frost á vetrum, ok lítt rénuðu þar grös. Meira var þar jafndægri en á Grænlandi eða Íslandi. Sól hafði þar eyktar stað ok dagmála stað um skammdegi.

En er þeir höfðu lokit húsgerð sinni, þá mælti Leifr við föruneyti sitt: "Nú vil ek skipta láta liði váru í tvá staði, ok vil ek kanna láta landit, ok skal helmingr liðs vera við skála heima, enn annarr helmingr skal kanna landit ok fara eigi lengra en þeir komi heim at kveldi, ok skilist eigi."

Nú gerðu þeir svá um stund. Leifr gerði ýmisst, at hann fór með þeim eða var heima at skála.

Leifr var mikill maðr ok sterkr, manna sköruligastr at sjá, vitr maðr ok góðr hófsmaðr um alla hluti.

4. kafli - Leifr inn heppni fann menn í skeri.

Á einhverju kveldi bar þat til tíðenda, at manns var vant af liði þeira, ok var þat Tyrkir Suðrmaðr. Leifr kunni því stórilla, því at Tyrkir hafði lengi verit með þeim feðgum, ok elskat mjök Leif í barnæsku. Taldi Leifr nú mjök á hendr förunautum sínum ok bjóst til ferðar at leita hans ok tólf menn með honum.

En er þeir váru skammt komnir frá skála, þá gekk Tyrkir í mót þeim, ok var honum vel fagnat.

Leifr fann þat brátt, at fóstra hans var skapgott. Hann var brattleitr ok lauseygr, smáskitlegr í andliti, lítill vexti ok vesallegr, en íþróttamaðr á alls konar hagleik.

Þá mælti Leifr til hans: "Hví varstu svá seinn, fóstri minn, ok fráskili föruneytinu?"

Hann talaði þá fyrst lengi á þýzku ok skaut marga vega augunum ok gretti sik. En þeir skilðu eigi, hvat er hann sagði.

Hann mælti þá á norrænu, er stund leið: "Ek var genginn eigi miklu lengra en þit. Kann ek nökkur nýnæmi at segja. Ek fann vínvið ok vínber."

"Mun þat satt, fóstri minn?" kvað Leifr.

"At vísu er þat satt," kvað hann, "því at ek var þar fæddr, er hvárki skorti vínvið né vínber".

Nú sváfu þeir af þá nótt, en um morguninn mælti Leifr við háseta sína: "Nú skal hafa tvennar sýslur fram, ok skal sinn dag hvárt, lesa vínber eða höggva við ok fella mörkina, svá at þat verði farmr til skips míns." Ok þetta var ráðs tekit.

Svá er sagt, at eftirbátr þeira var fylldr af vínberjum. Nú var höggvinn farmr á skipit.

Ok er várar, þá bjuggust þeir ok sigldu burt, ok gaf Leifr nafn landinu eftir landkostum ok kallaði Vínland, sigla nú síðan í haf, ok gaf þeim vel byri, þar til er þeir sá Grænland ok fjöll undir jöklum.

Þá tók einn maðr til máls ok mælti við Leif: "Hví stýrir þú svá undir veðr skipinu?"

Leifr svarar: "Ek hygg at stjórn minni, en þó enn at fleira, eðr hvat sjáið þér til tíðenda?"

Þeir kváðust ekki sjá, þat er tíðindum sætti.

"Ek veit eigi," segir Leifr, "hvárt ek sé skip eðr sker."

Nú sjá þeir ok kváðu sker vera. Hann sá því framar en þeir, at hann sá menn í skerinu.

"Nú vil ek, at vér beitim undir veðrit," segir Leifr, "svá at vér náim til þeira, ef menn eru þurftugir at ná várum fundi, ok er nauðsyn á at duga þeim. En með því at þeir sé eigi friðmenn, þá eigum vér allan kost undir oss, en þeir ekki undir sér."

Nú sækja þeir undir skerit ok lægðu segl sitt, ok köstuðu akkeri ok skutu litlum báti öðrum, er þeir höfðu haft með sér.

Þá spurði Tyrkir, hverr þar réði fyrir liði.

Sá kveðst Þórir heita, ok vera norrænn maðr at kyni. "Eða hvert er þitt nafn?"

Leifr segir til sín.

"Ertu sonr Eiríks rauða ór Brattahlíð?" segir hann.

Leifr kvað svá vera. "Nú vil ek," segir Leifr, "bjóða yðr öllum á mitt skip, ok fémunum þeim, er skipit má við taka.

"Þeir þágu þann kost ok sigldu síðan til Eiríksfjarðar með þeim farmi, þar til er þeir kómu til Brattahlíðar, báru farminn af skipi. Síðan bauð Leifr Þóri til vistar með sér ok Guðríði, konu hans, ok þremr mönnum öðrum, en fekk vistir öðrum hásetum, bæði Þóris ok sínum félögum. Leifr tók fimmtán menn ór skerinu. Hann var síðan kallaðr Leifr inn heppni. Leifi varð nú bæði gott til fjár ok mannvirðingar.

Þann vetr kom sótt mikil í lið Þóris, ok andist hann Þórir ok mikill hluti liðs hans. Þann vetr andaðist ok Eiríkr rauði.

Nú var umræða mikil um Vínlandsför Leifs, ok þótti Þorvaldi bróður, hans hans, of óvíða kannat hafa verit landit. Þá mælti Leifr við Þorvald: "Þú skalt fara með skip mitt, bróðir, ef þú vill, til Vínlands, ok vil ek þó, at skipit fari áðr eftir viði þeim, er Þórir átti á skerinu." Ok svá var gert.

5. kafli - Þorvaldr Eiríksson fór til Vínlands.

Nú bjóst Þorvaldr til þeirar ferðar með þrjá tigu manna með umráði Leifs, bróður síns. Síðan bjuggu þeir skip sitt ok heldu í haf, ok er engi frásögn um ferð þeira, fyrr en þeir koma til Vínlands, til Leifsbúða, ok bjuggu þar um skip sitt ok sátu um kyrrt þann vetr ok veiddu fiska til matar sér.

En um várit mælti Þorvaldr, at þeir skyldu búa skip sitt ok skyldi eftirbátr skipsins ok nökkurir menn með fara fyrir vestan landit ok kanna þar um sumarit. Þeim sýndist landit fagrt ok skógótt ok skammt milli skógar ok sjávar ok hvítir sandar. Þar var eyjótt mjök ok grunnsævi mikit.

Þeir fundu hvergi manna vistir né dýra. En í eyju einni vestarliga fundu þeir kornhjálm af tré. Eigi fundu þeir fleiri mannaverk ok fóru aftr ok kómu til Leifsbúða at hausti.

En at sumri öðru fór Þorvaldr fyrir austan með kaupskipit ok it nyrðra fyrir landit. Þá gerði at þeim veðr hvasst fyrir andnesi einu, ok rak þá þar upp, ok brutu kjölinn undan skipinu ok höfðu þar langa dvöl ok bættu skip sitt. Þá mælti Þorvaldr við förunauta sína: "Nú vil ek, at vér reisim hér upp kjölinn á nesinu ok kallim Kjalarnes." Ok svá gerðu þeir.

Síðan sigla þeir þaðan í braut ok austr fyrir landit ok inn í fjarðarkjafta þá, er þar váru næstir, ok at höfða þeim, er þar gekk fram. Hann var allr skógi vaxinn. Þá leggja þeir fram skip sitt í lægi ok skjóta bryggjum á land, ok gengr Þorvaldr þar á land upp með alla förunauta sína.

Hann mælti þá: "Hér er fagrt, ok hér vilda ek bæ minn reisa," - ganga síðan til skips ok sjá á sandinum inn frá höfðanum þrjár hæðir, ok fóru til þangat ok sjá þar húðkeipa þrjá ok þrjá menn undir hverjum. Þá skiptu þeir liði sínu ok höfðu hendr á þeim öllum, nema einn komst á burt með keip sinn. Þeir drepa hina átta ok ganga síðan aftr á höfðann ok sjást þar um ok sjá inn í fjörðinn hæðir nökkurar, ok ætluðu þeir þat vera byggðir.

Eftir þat sló á þá höfga svá miklum, at þeir máttu eigi vöku halda, ok sofna þeir allir. Þá kom kall yfir þá, svá at þeir vöknuðu allir. Svá segir kallit: "Vaki þú, Þorvaldr, ok allt föruneyti þitt, ef þú vill líf þitt hafa, ok far þú á skip þitt ok allir menn þínir, ok farit frá landi sem skjótast."

Þá fór innan eftir firðinum ótal húðkeipa, ok lögðu at þeim.

Þorvaldr mælti þá: "Vér skulum færa út á borð vígfleka ok verjast sem bezt, en vega lítt í mót."

Svá gera þeir, en Skrælingar skutu á þá um stund, en flýja síðan burt sem ákafast, hverr sem mátti.

Þá spurði Þorvaldr menn sína, ef þeir væri nökkut sárir. Þeir kváðust eigi sárir vera. "Ek hefi fengit sár undir hendi," segir hann, "ok fló ör milli skipborðsins ok skjaldarins undir hönd mér, ok er hér örin, en mun mik þetta til bana leiða. Nú ræð ek, at þér búið ferð yðra sem fljótast aftr á leið, en þér skuluð færa mik á höfða þann, er mér þótti byggiligast vera. Má þat vera, at mér hafi satt á munn komit, at ek muni þar búa á um stund. Þar skuluð þér mik grafa ok setja krossa at höfði mér ok at fótum, ok kallið þat Krossanes jafnan síðan."

Grænland var þá kristnat, en þó andaðist Eiríkr rauði fyrir kristni.

Nú andaðist Þorvaldr, en þeir gerðu allt eftir því, sem hann hafði mælt, ok fóru síðan ok hittu þar förunauta sína, ok sögðu hvárir öðrum slík tíðendi sem vissu ok bjuggu þar þann vetr ok fengu sér vínber ok vínvið til skipsins.

Nú búast þeir þaðan um várit eftir til Grænlands ok kómu skipi sínu í Eiríksfjörð ok kunnu Leifi at segja mikil tíðendi.

6. kafli - Þorsteinn Eiríksson andast í Vestribyggð.

Þat hafði gerzt til tíðenda meðan á Grænlandi, at Þorsteinn í Eiríksfirði hafði kvángazt ok fengit Guðríðar Þorbjarnardóttur, er átt hafði Þórir Austmaðr, er fyrr var frá sagt.

Nú fýstist Þorsteinn Eiríksson at fara til Vínlands eftir líki Þorvalds, bróður síns, ok bjó skip it sama, ok valði hann lið at afli ok vexti ok hafði með sér hálfan þriðja tög manna ok Guðríði, konu sína, ok sigla í haf, þegar þau eru búin, ok ór landsýn. Þau velkði úti allt sumarit, ok vissu eigi, hvar þau fóru.

Ok er vika var af vetri, þá tóku þeir land í Lýsufirði á Grænlandi í inni vestri byggð. Þorsteinn leitaði þeim um vistir ok fekk vistir öllum hásetum sínum. En hann var vistlauss ok kona hans. Nú váru þau eftir at skipi tvau nökkurar nætr. Þá var enn ung kristni á Grænlandi.

Þat var einn dag, at menn kómu at tjaldi þeira snemma. Sá spurði, er fyrir þeim var, hvat manna væri í tjaldinu.

Þorsteinn svarar: "Tveir menn," segir hann, "eða hverr spyrr at?"

"Þorsteinn heiti ek, ok em ek kallaðr Þorsteinn svartr. En þat er erendi mitt hingat, at ek vil bjóða ykkr báðum hjónunum til vistar til mín."

Þorsteinn kveðst vilja hafa umræði konu sinnar, en hon bað hann ráða, ok nú játar hann þessu.

"Þá mun ek koma eftir ykkur á morgin með eyki, því at skortir ekki til at veita ykkr vist, en fásinni er mikit með mér at vera, því at tvau erum vit þar hjón, því at ek em einþykkr mjök. Annan sið hefi ek ok en þér hafið, ok ætla ek þann þó betra, er þér hafið."

Nú kom hann eftir þeim um morgininn með eyki, ok fóru þau með Þorsteini svarta til vistar, ok veitti hann þeim vel.

Guðríðr var skörulig kona at sjá ok vitr kona ok kunni vel at vera með ókunnum mönnum.

Þat var snemma vetrar, at sótt kom í lið Þorsteins Eiríkssonar, ok önduðust þar margir förunautar hans.

Þorsteinn bað gera kistur at líkum þeira, er önduðust, ok færa til skips ok búa þar um, - "því at ek vil láta flytja til Eiríksfjarðar at sumri öll líkin."

Nú er þess skammt at bíða, at sótt kemr í hýbýli Þorsteins, ok tók kona hans sótt fyrst, er hét Grímhildr. Hon var ákafliga mikil ok sterk sem karlar, en þó kom sóttin henni undir. Ok brátt eftir þat tók sóttina Þorsteinn Eiríksson, ok lágu þau bæði senn, ok andaðist Grímhildr, kona Þorsteins svarta.

En er hon var dauð, þá gekk Þorsteinn fram ór stofunni eftir fjöl at leggja á líkit.

Guðríðr mælti þá: "Vertu litla hríð á brott, Þorsteinn minn," segir hon. Hann kvað svá vera skyldu.

Þá mælti Þorsteinn Eiríksson: "Með undarligum hætti er nú um húsfreyju vára, því at nú örglast hon upp við ölnboga ok þokar fótum sínum frá stokki ok þreifar til skúa sinna."

Ok í því kom Þorsteinn bóndi inn, ok lagðist Grímhildr niðr í því, ok brakaði þá í hverju tré í stofunni.

Nú gerir Þorsteinn kistu at líki Grímhildr ok færði í brott ok bjó um. Hann var bæði mikill maðr ok sterkr, ok þurfti hann þess alls, áðr hann kom henni burt af bænum.

Nú elnaði sóttin Þorsteini Eiríkssyni, ok andaðist hann. Guðríðr, kona hans, kunni því lítt. Þá váru þau öll í stofunni. Guðríðr hafði setit á stóli frammi fyrir bekknum, er hann hafði legit, Þorsteinn, bóndi hennar.

Þá tók Þorsteinn bóndi Guðríði af stólinum í fang sér ok settist í annan bekkinn með hana gegnt líki Þorsteins ok talði um fyrir henni marga vega ok huggaði hana ok hét henni því, at hann mundi fara með henni til Eiríksfjarðar með líki Þorsteins, bónda hennar, ok förunauta hans. "Ok svá skal ek taka hingat hjón fleiri," segir hann, "þér til hugganar ok skemmtanar."

Hon þakkaði honum.

Þorsteinn Eiríksson settist þá upp ok mælti: "Hvar er Guðríðr?"

Þrjá tíma mælti hann þetta, en hon þagði.

Þá mælti hon við Þorstein bónda: "Hvárt skal ek svör veita hans máli eða eigi?"

Hann bað hana eigi svara. Þá gekk Þorsteinn bóndi yfir gólfit ok settist á stólinn, en Guðríðr sat í knjám honum.

Ok þá mælti Þorsteinn bóndi: "Hvat viltu, nafni?" segir hann.

Hann svarar, er stund leið: "Mér er annt til þess, at segja Guðríði forlög sín, til þess at hon kunni þá betr andláti mínu, því at ek em kominn til góðra hvíldastaða. En þat er þér at segja, Guðríðr, at þú munt gift vera íslenzkum manni, ok munu langar vera samfarir ykkrar, ok margt manna mun frá ykkr koma, þroskasamt, bjart ok ágætt, sætt ok ilmat vel. Munuð þit fara af Grænlandi til Nóregs ok þaðan til Íslands ok gera bú á Íslandi. Þar munuð þit lengi búa, ok muntu honum lengr lifa. Þú munt útan fara ok ganga suðr ok koma út aftr til Íslands til bús þíns, ok þá mun þar kirkja reist vera, ok muntu þar vera ok taka nunnuvígslu, ok þar muntu andast."

Ok þá hnígr Þorsteinn aftr, ok var búit um lík hans ok fært til skips.

Þorsteinn bóndi efndi vel við Guðríði allt þat, er hann hafði heitit. Hann seldi um várit jörð sína ok kvikfé ok fór til skips með Guðríði með allt sitt, bjó skipit ok fekk menn til ok fór síðan til Eiríksfjarðar. Váru nú líkin jörðuð at kirkju.

Guðríðr fór til Leifs í Brattahlíð, en Þorsteinn svarti gerði bú í Eiríksfirði ok bjó þar, meðan hann lifði, ok þótti vera inn vaskasti maðr.

7. kafli - Vínlandsferð Þorfinns karlefnis.

Þat sama sumar kom skip af Nóregi til Grænlands. Sá maðr hét Þorfinnr karlsefni, er því skipi stýrði. Hann var sonr Þórðar hesthöfða Snorrasonar, Þórðarsonar frá Höfða.

Þorfinnr karlsefni var stórauðigr at fé, ok var um vetrinn í Brattahlíð með Leifi Eiríkssyni. Brátt felldi hann hug til Guðríðar ok bað hennar, en hon veik til Leifs svörum fyrir sik. Síðan var hon honum föstnuð ok gert brúðlaup þeira á þeim vetri.

In sama var umræða á Vínlandsför sem fyrr, ok fýstu menn Karlsefni mjök þeirar ferðar, bæði Guðríðr ok aðrir menn. Nú var ráðin ferð hans, ok réð hann sér skipverja sex tigu karla ok konur fimm.

Þann máldaga gerðu þeir Karlsefni ok hásetar hans, at jöfnum höndum skyldi þeir hafa allt þat, er þeir fengi til gæða. Þeir höfðu með sér allskonar fénað, því at þeir ætluðu at byggja landit, ef þeir mætti þat.

Karlsefni bað Leif húsa á Vínlandi, en hann kveðst ljá mundu húsin, en gefa eigi.

Síðan heldu þeir í haf skipinu ok kómu til Leifsbúða með heilu ok höldnu ok báru þar upp húðföt sín. Þeim bar brátt í hendr mikil föng ok góð, því at reyðr var þar upp rekin, bæði mikil ok góð, fóru til síðan ok skáru hvalinn, skorti þá eigi mat. Fénaðr gekk þar á land upp, en þat var brátt, at graðfé varð úrigt ok gerði mikit um sik. Þeir höfðu haft með sér griðung einn.

Karlsefni lét fella viðu ok telgja til skips síns ok lagði viðinn á bjarg eitt til þurrkunar. Þeir höfðu öll gæði af landkostum, þeim er þar váru, bæði af vínberjum ok alls konar veiðum ok gæðum.

Eftir þann vetr inn fyrsta kom sumar. Þá urðu þeir varir við Skrælinga, ok fór þar ór skógi fram mikill flokkr manna. Þar var nær nautfé þeira, en graðungr tók at belja ok gjalla ákafliga hátt. En þat hræddust Skrælingar ok lögðu undan með byrðar sínar, en þat var grávara ok safali ok alls konar skinnavara, ok snúa til bæjar Karlsefnis ok vildu þar inn í húsin, en Karlsefni lét verja dyrrnar. Hvárigir skilðu annars mál.

Þá tóku Skrælingar ofan bagga sína ok leystu ok buðu þeim ok vildu vápn helzt fyrir, en Karlsefni bannaði þeim at selja vápnin.

Ok nú leitar hann ráðs með þeim hætti, at hann bað konur bera út búnyt at þeim, ok þegar er þeir sá búnyt, þá vildu þeir kaupa þat, en ekki annat. Nú var sú kaupför Skrælinga, at þeir báru sinn varning í brott í mögum sínum, en Karlsefni ok förunautar hans höfðu eftir bagga þeira ok skinnvöru. Fóru þeir við svá búit í burt.

Nú er frá því at segja, at Karlsefni lætr gera skíðgarð rammligan um bæ sinn, ok bjuggust þar um. Í þann tíma fæddi Guðríðr sveinbarn, kona Karlsefnis, ok hét sá sveinn Snorri. Á öndverðum öðrum vetri þá kómu Skrælingar til móts við þá ok váru miklu fleiri en fyrr ok höfðu slíkan varnað sem fyrr.

Þá mælti Karlsefni við konur: "Nú skuluð þér bera út slíkan mat sem fyrr var rífastr, en ekki annat."

Ok er þeir sá þat, þá köstuðu þeir böggunum sínum inn yfir skíðgarðinn. En Guðríðr sat í durum inni með vöggu Snorra, sonar síns. Þá bar skugga í dyrrin, ok gekk þar inn kona í svörtum námkyrtli, heldr lág, ok hafði dregil um höfuð ok ljósjörp á hár, fölleit ok mjök eygð, svá at eigi hafði jafnmikil augu sét í einum mannshausi.

Hon gekk þar at, er Guðríðr sat, ok mælti: "Hvat heitir þú?" segir hon.

"Ek heiti Guðríðr, eða hvert er þitt heiti?"

"Ek heiti Guðríðr", segir hon.

Þá rétti Guðríðr húsfreyja hönd sína til hennar, at hún sæti hjá henni, en þat bar allt saman, at þá heyrði Guðríðr brest mikinn, ok var þá konan horfin, ok í því var ok veginn einn Skrælingr af einum húskarli Karlsefnis, því at hann hafði viljat taka vápn þeira, ok fóru nú brott sem tíðast, en klæði þeira lágu þar eftir ok varningr. Engi maðr hafði konu þessa sét útan Guðríðr ein.

"Nú munum vér þurfa til ráða at taka," segir Karlsefni, "því at ek hygg, at þeir muni vitja vár it þriðja sinn með ófriði ok fjölmenni. Nú skulum vér taka þat ráð, at tíu menn fari fram á nes þetta ok sýni sik þar, en annat lið várt skal fara í skóg ok höggva þar rjóðr fyrir nautfé váru, þá er liðit kemr fram ór skóginum. Vér skulum ok taka griðung várn ok láta hann fara fyrir oss."

En þar var svá háttat, er fundr þeira var ætlaðr, at vatn var öðrum megin, en skógr á annan veg. Nú váru þessi ráð höfð, er Karlsefni lagði til.

Nú kómu Skrælingar í þann stað, er Karlsefni hafði ætlat til bardaga. Nú var þar bardagi, ok fell fjölði af liði Skrælinga.

Einn maðr var mikill ok vænn í liði Skrælinga, ok þótti Karlsefni, sem hann mundi vera höfðingi þeira.

Nú hafði einn þeira Skrælinga tekit upp öxi eina ok leit á um stund ok reiddi at félaga sínum ok hjó til hans. Sá fell þegar dauðr. Þá tók sá inn mikli maðr við öxinni ok leit á um stund ok varp henni síðan á sjóinn, sem lengst mátti hann. En síðan flýja þeir á skóginn, svá hverr sem fara mátti, ok lýkr þar nú þeira viðskiptum.

Váru þeir Karlsefni þar þann vetr allan. En at vári þá lýsir Karlsefni, at hann vill eigi þar vera lengr ok vill fara til Grænlands. Nú búa þeir ferð sína ok höfðu þaðan mörg gæði í vínviði ok berjum ok skinnvöru. Nú sigla þeir í haf ok kómu til Eiríksfjarðar skipi sínu heilu ok váru þar um vetrinn.

8. kafli - Ódæðisverk Freydísar á Vínlandi.

Nú tekst umræða at nýju um Vínlandsferð, því at sú ferð þykkir bæði góð til fjár ok virðingar.

Þat sama sumar kom skip af Nóregi til Grænlands, er Karlsefni kom af Vínlandi. Því skipi stýrðu bræðr tveir, Helgi ok Finnbogi, ok váru þann vetr á Grænlandi. Þeir bræðr váru íslenzkir at kyni ok ór Austfjörðum.

Þar er nú til at taka, at Freydís Eiríksdóttir gerði ferð sína heiman ór Görðum ok fór til fundar við þá bræðr, Helga ok Finnboga, ok beiddi þá, at þeir færi til Vínlands með farkost sinn ok hafa helming gæða allra við hana, þeira er þar fengist. Nú játtu þeir því.

Þaðan fór hon á fund Leifs, bróður síns, ok bað, at hann gæfi henni hús þau, er hann hafði gera látit á Vínlandi. En hann svarar inu sama, kveðst ljá mundu hús, en gefa eigi.

Sá var máldagi með þeim bræðrum ok Freydísi, at hvárir skyldu hafa þrjá tigu vígra manna á skipi ok konur um fram. En Freydís brá af því þegar ok hafði fimm mönnum fleira ok leyndi þeim, ok urðu þeir bræðr eigi fyrri við þá varir en þeir kómu til Vínlands.

Nú létu þau í haf ok höfðu til þess mælt áðr, at þau myndi samflota hafa, ef svá vildi verða, ok þess var lítill munr. En þó kómu þeir bræðr nökkuru fyrri ok höfðu upp borit föng sín til húsa Leifs. En er Freydís kom at landi, þá ryðja þeir skip sitt ok bera upp til húss föng sín.

Þá mælti Freydís: "Hví báruð þér inn hér föng yður?"

"Því, at vér hugðum," segja þeir, "at haldast mundi öll ákveðin orð með oss."

"Mér léði Leifr húsanna," segir hon, "en eigi yðr."

Þá mælti Helgi: "Þrjóta mun okkr bræðr illsku við þik," - báru nú út föng ok gerðu sér skála ok settu þann skála firr sjónum á vatnsströndu ok bjuggu vel um. En Freydís lét fella viðu til skips síns.

Nú tók at vetra, ok töluðu þeir bræðr, at takast myndi upp leikar ok væri höfð skemmtan. Svá var gert um stund, þar til er menn bárust verra í milli. Ok þá gerðist sundrþykki með þeim, ok tókust af leikar, ok engar gerðust kvámur milli skálanna, ok fór svá fram lengi vetrar.

Þat var einn morgin snemma, at Freydís stóð upp ór rúmi sínu ok klæddist ok fór eigi í skóklæðin, en veðri var svá farit, at dögg var fallin mikil. Hon tók kápu bónda síns ok fór í, en síðan gekk hon til skála þeira bræðra ok til dura. En maðr einn hafði út gengit litlu áðr ok lokit hurð aftr á miðjan klofa. Hon lauk upp hurðinni ok stóð í gáttum stund þá ok þagði. En Finnbogi lá innstr í skálanum ok vakði.

Hann mælti: "Hvat villtu hingat, Freydís?"

Hon svarar: "Ek vil, at þú standir upp ok gangir út með mér, ok vil ek tala við þik."

Svá gerir hann. Þau ganga at tré, er lá undir skálavegginum, ok settust þar niðr.

"Hversu líkar þér?" segir hon.

Hann svarar: "Góðr þykkir mér landkostr, en illr þykkir mér þústr sá, er vár á milli er, því ek kalla ekki hafa til orðit."

"Þá segir þú sem er," segir hon, "ok svá þykkir mér. En þat er erendi mitt á þinn fund, at ek vilda kaupa skipum við ykkr bræðr, því at þit hafið meira skip en ek, ok vilda ek í brott heðan."

"Þat mun ek láta gangast," segir hann, "ef þér líkar þá vel."

Nú skilja þau við þat, gengr hon heim, en Finnbogi til hvílu sinnar. Hon stígr upp í rúmit köldum fótum, ok vaknar hann Þorvarðr við ok spyrr, hví at hon væri svá köld ok vát.

Hon svarar með miklum þjósti: "Ek var gengin," segir hon, "til þeira bræðra at fala skip af þeim, ok vilda ek kaupa meira skip. En þeir urðu við þat svá illa, at þeir börðu mik ok léku sárliga, en þú, vesall maðr, munt hvárki vilja reka minnar skammar né þinnar, ok mun ek þat nú finna, at ek em í brottu af Grænlandi, ok mun ek gera skilnað við þik, útan þú hefnir þessa."

Ok nú stóðst hann eigi átölur hennar ok bað menn upp standa sem skjótast ok taka vápn sín, ok svá gera þeir ok fara þegar til skála þeira bræðra ok gengu inn at þeim soföndum ok tóku þá ok færðu í bönd ok leiddu svá út hvern, sem bundinn var. En Freydís lét drepa hvern, sem út kom.

Nú váru þar allir karlar drepnir, en konur váru eftir, ok vildi engi þær drepa.

Þá mælti Freydís: "Fái mér öxi í hönd."

Svá var gert. Síðan vegr hon at konum þeim fimm, er þar váru, ok gekk af þeim dauðum.

Nú fóru þau til skála síns eftir þat it illa verk, ok fannst þat eitt á, at Freydís þóttist allvel hafa um ráðit, ok mælti við félaga sína: "Ef oss verðr auðit at koma til Grænlands," segir hon, "þá skal ek þann mann ráða af lífi, er segir frá þessum atburðum. Nú skulum vér þat segja, at þau búi hér eftir, þá er vér fórum í brott."

Nú bjuggu þeir skipit snemma um várit, þat er þeir bræðr höfðu átt, með þeim öllum gæðum, er þau máttu til fá ok skipit bar, sigla síðan í haf ok urðu vel reiðfara ok kómu í Eiríksfjörð skipi sínu snemma sumars. Nú var þar Karlsefni fyrir ok hafði albúit skip sitt til hafs ok beið byrjar, ok er þat mál manna, at eigi mundi auðgara skip gengit hafa af Grænlandi en þat, er hann stýrði.

9. kafli - Þorfinnr karlsefni ferr til Íslands.

Freydís fór nú til bús síns, því at þat hafði staðit meðan óskatt. Hon fekk mikinn feng fjár öllu föruneyti sínu, því at hon vildi leyna láta ódáðum sínum. Sitr hon nú í búi sínu.

Eigi urðu allir svá haldinorðir, at þegði yfir ódáðum þeira eða illsku, at eigi kæmi upp um síðir. Nú kom þetta upp um síðir fyrir Leif, bróður hennar, ok þótti honum þessi saga allill.

Þá tók Leifr þrjá menn af liði þeira Freydísar ok píndi þá til sagna um þenna atburð allan jafnsaman, ok var með einu móti sögn þeira.

"Eigi nenni ek," segir Leifr, "at gera þat við Freydísi, systur mína, sem hon væri verð, en spá mun ek þeim þess, at þeira afkvæmi muni lítt at þrifum verða."

Nú leið þat svá fram, at engum þótti um þau vert þaðan í frá nema ills.

Nú er at segja frá því, er Karlsefni býr skip sitt ok sigldi í haf. Honum fórst vel ok kom til Nóregs með heilu ok höldnu ok sat þar um vetrinn ok seldi varning sinn ok hafði þar gott yfirlæti ok þau bæði hjón af inum göfgustum mönnum í Nóregi, en um várit eftir bjó hann skip sitt til Íslands.

Ok er hann var albúinn ok skip hans lá til byrjar fyrir bryggjunum, þá kom þar at honum Suðrmaðr einn, ættaðr af Brimum ór Saxlandi. Hann falar at Karlsefni húsasnotru hans.

"Ek vil eigi selja," sagði hann.

"Ek mun gefa þér við hálfa mörk gulls," segir Suðrmaðr.

Karlsefni þótti vel við boðit, ok keyptu síðan. Fór Suðrmaðr í burt með húsasnotruna, en Karlsefni vissi eigi, hvat tré var. En þat var mösurr, kominn af Vínlandi.

Nú siglir Karlsefni í haf ok kom skipi sínu fyrir norðan land í Skagafjörð, ok var þar upp sett skip hans um vetrinn. En um várit keypti hann Glaumbæjarland ok gerði bú á ok bjó þar, meðan hann lifði, ok var it mesta göfugmenni, ok er margt manna frá honum komit ok Guðríði, konu hans, ok góðr ættbogi.

Ok er Karlsefni var andaðr, tók Guðríðr við búsvarðveizlu ok Snorri, sonr hennar, er fæddr var á Vínlandi.

Ok er Snorri var kvángaðr, þá fór Guðríðr útan ok gekk suðr ok kom út aftr til bús Snorra, sonar síns, ok hafði hann þá látit gera kirkju í Glaunbæ. Síðan varð Guðríðr nunna ok einsetukona ok var þar, meðan hon lifði.

Snorri átti son þann, er Þorgeirr hét. Hann var faðir Yngvildar, móður Brands biskups. Dóttir Snorra Karlsefnissonar hét Hallfríðr. Hon var kona Runólfs, föður Þorláks biskups. Björn hét sonr Karlsefnis ok Guðríðar. Hann var faðir Þórunnar, móður Bjarnar biskups.

Fjölði manna er frá Karlsefni kominn, ok er hann kynsæll maðr orðinn. Ok hefir Karlsefni gerst sagt allra manna atburði um farar þessar allar, er nú er nökkut orði á komit.